

สีน้ำตาลในวัฒนธรรมญี่ปุ่นสมัยเอโดะ

จิรายุ พงษ์วรุตม์

Digital Expression Design Course, Faculty of Art and Design, Tokoha University

คำสำคัญ สีน้ำตาล, สีชา, เอโดะ, ะบิสะบิ

บทคัดย่อ

ความนิยมในชุดสีต่าง ๆ ในแต่ละช่วงเวลาของทุกวัฒนธรรม ล้วนเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรมของประเทศนั้น ๆ สำหรับญี่ปุ่นในสมัยเอโดะก็มีกฎระเบียบข้อห้ามเกี่ยวกับการใช้สีเกิดขึ้น การห้ามคนทั่วไปใช้สีสดใสในเสื้อผ้า ซึ่งกลุ่มคนทั่วปดังกล่าว เป็นกลุ่มคนที่มีจำนวนมากและมีกำลังซื้อในยุคนั้น จึงทำให้เกิดการพัฒนาชุดสีอื่น ๆ ขึ้นมาใช้ เพื่อตอบสนองความต้องการ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มสีเทา สีน้ำตาลและกลุ่มสีน้ำเงิน จนกลายเป็นอุดมคติความงาม รสนิยมแบบญี่ปุ่นที่ส่งผลมาสู่การออกแบบร่วมสมัยอีกด้วย

กล่าวนำ

สืบเนื่องจากการศึกษาเกี่ยวกับ สีเทาในวัฒนธรรมญี่ปุ่นสมัยเอโดะ¹ ในการศึกษานี้จะขยายความไปยังการศึกษาสีน้ำตาลหนึ่งในชุดสีที่สำคัญที่สุดของยุคสมัย ในประเด็นว่าด้วยชื่อเรียกสี สัมพันธระหว่างโทนสี ลักษณะเฉพาะและความสัมพันธ์กับสุนทรียภาพแบบญี่ปุ่น (ภาพที่ 1) ดังจะได้เห็นต่อไป

1 บรรยาการโดยรวมของยุคสมัยเอโดะ

เอโดะ (江戸時代 - Edo period) เป็นชื่อเมืองหลวงและเป็นชื่อยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ของญี่ปุ่นที่เริ่มต้นตั้งแต่ปี ค.ศ. 1603-1868 ในยุคนี้นี้ประเทศญี่ปุ่นมีลักษณะเฉพาะหลายประการ เช่น ความสงบปราศจากสงครามภายในประเทศที่ยาวนานมากกว่าสองร้อยปี นโยบายแยกตัวโดดเดี่ยวจากการติดต่อกับต่างชาติ เศรษฐกิจที่เจริญก้าวหน้าจากการค้าขายภายในประเทศ ฯลฯ ซึ่งส่งผลอย่างมากต่อศิลปวัฒนธรรมของญี่ปุ่นในด้านต่าง ๆ

ในแง่วิถีชีวิต เอโดะจะเป็นเมืองที่มีคนมาอาศัยอยู่จำนวนมากทำให้เกิดวิถีชีวิตแบบใหม่ตั้งแต่การอยู่อาศัยแบบคนเมือง อาหารทานไว เช่น ซูชิ โซบะแบบยืนกิน ฯลฯ ร้านค้าที่ทำการผลิตสินค้ารูปแบบต่าง ๆ ในแง่ของศิลปวัฒนธรรมจะมีลักษณะมวลชนมากขึ้น ตัวอย่างเช่น การแสดงละครคาบูกิ (歌舞伎 - Kabuki) ที่มีเรื่องราวสนุกสนาน (ต่างกับการแสดงละครของชนชั้นสูงที่เข้าใจยาก ต้องการความรู้ความเข้าใจที่ลึกซึ้ง เช่น ละครโน (能 - Noh)) จึงรักหักท้าว ดนตรีที่ตื่นเต้นเร้าใจ หนังสือนิยายที่เล่าเรื่องสนุก ๆ ตีพิมพ์จำนวนมากขายหรือให้เช่าในราคาถูก หนังสือหนึ่งเล่มมีราคาโดยประมาณเท่ากับโซบะหนึ่งชาม หรืองานศิลปะภาพพิมพ์ที่เทคนิคการแกะไม้ทำให้สามารถพิมพ์ได้ประมาณ 200 แผ่นขึ้นไปต่อการแกะแม่พิมพ์หนึ่งแผ่นทำให้ศิลปะประเภทนี้มีราคาถูก คนทั่วไปจึงสามารถหาซื้อมาเก็บสะสมได้ ต่างกับภาพวาดแบบเดิมที่มีชิ้นเดียว เป็นต้น

เมืองเอโดะที่เกิดขึ้นใหม่นักกลายมาเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมทางศิลปะของประเทศแข่งขันกับเมืองหลวงเก่าอย่างเกียวโต ส่วนหนึ่งของศิลปกรรมจะเป็นการพัฒนาสืบต่อจากแนวทางดั้งเดิม ตัวอย่างเช่น สกulptช่างในการวาดภาพที่สืบเนื่องมาตั้งแต่ก่อนหน้านี้ยังกังคังทำงานวาดภาพประเภทต่าง ๆ ให้กับชนชั้นสูงอยู่ ในขณะที่ศิลปะภาพพิมพ์ที่พัฒนาอย่างมากในสมัยเอโดะได้กลายเป็นหนึ่งในสิ่งที่ชาวต่างชาติรู้จักญี่ปุ่นเป็นครั้งแรก ๆ จุดที่น่าสนใจก็คือ

แม้จะมีการติดต่อกับตะวันตกอย่างจำกัด รัฐบาลกลางกำหนดให้ติดต่อได้ที่บริเวณเมืองนางาซากิที่เดียว แต่กระนั้นก็ตาม คนกลุ่มต่าง ๆ รวมถึงศิลปินต่างก็พยายามเรียนรู้เกี่ยวกับตะวันตกอย่างกระตือรือร้น มีการนำเทคนิคการวาดภาพแบบทัศนียวิทยามาใช้ทั้งในการออกแบบสวนและการวาดภาพ

การนำเข้าสีน้ำเงินที่เรียกกันว่า (紺青 - Prussian Blue) เป็นหนึ่งในตัวอย่างของการนำเข้าวัสดุอุปกรณ์ที่ส่งผลต่อการแสดงออกทางศิลปะของศิลปินเอโดะอย่างมาก ศิลปินตอบรับสีน้ำเงินเข้มนี้อย่างกระตือรือร้น นำมาใช้ผสมผสานกับสีน้ำเงินที่ผลิตจากคราม (藍 - indigo) แบบเดิมสร้างสรรค์ภาพพิมพ์ที่สวยงามจำนวนมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งภาพทิวทัศน์ที่สีใหม่ให้โทนของท้องฟ้าและน้ำอย่างสวยงาม

2 สีนํ้าตาลกับความงามแบบประเพณีญี่ปุ่น

วาระบิ สะบิ

Wabi sabi (わびさび)

simple-austerity

“รากศัพท์คำว่าวาระบิหมายถึงความเคร่งครัด มัธยัสถ์ ...ลักษณะของวัสดุสิ่งของที่มีอายุหรือเห็นร่องรอยการใช้สอยผ่านกาลเวลา... ด้วยขาระคุที่สีผิวเข้มค่อนไปทางแดงดำ ลักษณะหยาบ...”² เห็นได้ว่าสุนทรียภาพลักษณะนี้มีลักษณะของการต่อต้านความร่ำรวยหรูหราของศิลปะชั้นสูงตั้งแต่แรกอยู่แล้ว ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่าเซน โนะ ริคิอู (千利休 - Sen no Rikyū) คือผู้ที่ทำใหรสุนิยามแบบนี้แพร่หลายสู่คนทั่วไปอย่างแท้จริงผ่านทางการชงชาในอาคารชาแบบกระท่อมหญ้าโสนัน (草庵 - sōan ภาพที่ 2) ที่ใช้วัสดุเช่นท่อนไม้ที่ปราศจากการขัดเกลา ผิวเห็นเปลือกไม้หยาบหรือผิวที่ไม่ได้ขัดเรียบ ผสมผสานกับการใช้ดินเป็นวัสดุหลักในการฉาบบิวดินที่ช่วยให้บรรยากาศโดยรวมของห้องชาที่มีช่องแสงจำนวนน้อยนั้นค่อนข้างมืดสลัว สีผิวของอาคารทั้งหมดจึงออกไปทางโทนน้ำตาล - ดำ สอดคล้องกับถ้วยชาแบบระคุดำ (黒楽 - black raku ภาพที่ 3)

ยุคต่อมา โคะโบะริ เอ็นชู (小堀遠州 - Kobori Enshū) ได้พัฒนาความงามแบบริคิอู ให้ความโปร่งเบา สว่างกระจ่างมากขึ้น ซึ่งเรียกว่าคิระอิ สะบิ หรือ รสนิยมแบบเอ็นชู ห้องชาที่เปิดช่องหน้าต่างให้แสงเข้ามาเพิ่มขึ้น ด้วยขาระคุก็มีสีที่สว่างสดใส

อย่างมีสไตล์³

Iki (粋)

smart

อย่างมีสไตล์หรือความเท่ ในภาษาญี่ปุ่นเรียกว่า อิกิ (粋 - iki) เป็นคตินิยมที่เกิดขึ้นในสมัยเอโดะ ไม่ว่าจะเป็นทัศนคติ วิธีคิด รูปแบบการดำเนินชีวิต เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย ข้าวของเครื่องใช้ งานศิลปะ ทุกอย่างล้วนถูกออกแบบมาเพื่อตอบสนองคตินิยมชุดนี้ จึงทำให้สิ่งที่ใช้ก็ต้องแสดงออกถึงความมีสไตล์นั้นได้ด้วย ซึ่งลึกลงไปเป็นตัวแทนความเท่ในแบบของเอโดะนี้มีชื่อเรียกว่า หนุร่อย น้ำตาลสี่สิบแปด (四十八茶百鼠 - Shijuhacha Hyakunozumi) ซึ่งสามารถแบ่งออกกว้าง ๆ ได้เป็น สีเทาหนูคือสีโทนเย็น และสีน้ำตาลคือสีโทนร้อน

3 สีน้ำตาลในวัฒนธรรมญี่ปุ่น

สีเทาและสีน้ำตาลได้รับความนิยมอย่างมาก ในช่วงกลางถึงปลายของสมัยเอโดะ กระทั่งมีชื่อเรียกสีกลุ่มนี้ว่าหนุร่อย น้ำตาลสี่สิบแปด (四十八茶百鼠 - Shijuhacha Hyakunozumi) ซึ่งทั้งจำนวนสีเทา 48 และ และสีน้ำตาล 100 ไม่ได้หมายความว่าจำนวนอยู่ตามนั้น แต่มีความหมายว่ามีจำนวนมาก ในบทความสีเทาในวัฒนธรรมญี่ปุ่นสมัยเอโดะ รวมรวบได้ 130 ชื่อเรียก และบทความนี้รวบรวมสีน้ำตาลได้ถึง 124 ชื่อเรียก โดยสีเทาจะใส่คำว่า หนู (鼠 - nezumi) ลงไปด้านหลังว่าเป็นสีเทาอะไร และสีน้ำตาลจะใส่คำว่า ชา (茶 - cha) ที่แปลว่าสีน้ำตาลต่อไว้ด้านหลัง ทั้งนี้มีอยู่หลายเฉดที่มีหลายชื่อเรียก เช่น สีน้ำตาลพันปี (senzaicha 千歳茶 no.79, 仙歳茶 no.80, 仙斎茶 no.81, 千斎茶 no.82) ที่มีชื่อเดียวแต่คันจิคนละตัว และบางเฉดก็มีชื่อเรียกเดียวแต่มีอยู่หลายเฉด เช่น สีน้ำตาลชา (senchairō 煎茶色 no.34 และ no.96) ที่มีทั้งเฉดสีส้มและเฉดสีเขียว

ชื่อเรียกของสีน้ำตาลแบ่งเป็นหมวดหมู่ได้ดังนี้

สถานที่	เช่น เอโดะ, คิชู เป็นต้น
บุคคล	เช่น โคะโบริ เอ็นชู, เซน โนะ ริคิว เป็นต้น
สัตว์	เช่น เป็ลือกุ้ง, ลิงอุรังอุตัง, นากทะเล เป็นต้น
นก	เช่น นกโศก, นกกระจอก, นกฮิระ, เหยี่ยว เป็นต้น
พืช	เช่น ใบพลู, สนทะเล, ต้นกก เป็นต้น
พืชย้อมผ้า	เช่น ดอกคำฝอย, คราม เป็นต้น

สี	เช่น ขาว, ดำ, ทอง เป็นต้น
สิ่งของ	เช่น สมบัติ, หินลับมีด เป็นต้น
ธรรมชาติ	เช่น ใบไม้แห้ง, ลมหนาว เป็นต้น
อาหาร	เช่น ชา, คอนบุ เป็นต้น
เล่นคำ	เช่น คอนบุ - โคบี เป็นต้น
โชค มงคล	เช่น อายุยืน, ความสุข เป็นต้น
สัญลักษณ์	เช่น ตำแหน่ง, จำนวน เป็นต้น

สีน้ำตาลสำหรับเสื้อผ้าผู้ชายที่ได้รับความนิยมแบ่งตามยุคในสมัยเอโดะ⁴

Höreki - Meiwa (1751-1771)	สีน้ำตาลห้องเสื้อผ้า (onandocha - Forest Green 御納戸茶 no.121) สีน้ำตาลเหี่ยว (tobichairo 鳶茶色 no.26) สีน้ำตาลโคบี (kobicha - Old Gold 媚茶 no.78) สีน้ำตาลแห่งยุค (toseicha 当世茶 no.17) สีน้ำตาลไหม้ (kogecha - Van Dyke Brown 焦茶 no.68) สีน้ำตาลดอกโจจิ (chōjicha - Tan 丁子茶 no.35)
An'ei (1772-1780)	สีน้ำตาล (chairō 茶色 no.66) สีน้ำตาลเหลืองนกฮิวะ (hiwacha - Light Olive Yellow 鶯茶 no.74) สีน้ำตาลครามสนทะเล (aimirucha - Jungle Green 藍海松茶 no.102) สีน้ำตาลจีนเหลือง (kikaracha - Maple Leaf 黄唐茶 no.56) สีน้ำตาลน้ำเงิน (aocha 青茶 no.88) สีน้ำตาลห้องเสื้อผ้า (onandocha - Forest Green 御納戸茶 no.121) สีน้ำตาลเหี่ยว (tobichairo 鳶茶色 no.26)
Tenmei 天明 (1781-1788)	สีน้ำตาล (chairō 茶色 no.66) สีน้ำตาลเหี่ยว (tobichairo 鳶茶色 no.26) สีน้ำตาลเหลืองนกฮิวะ (hiwacha - Light Olive Yellow 鶯茶 no.74) สีน้ำตาลห้องเสื้อผ้า (onandocha - Forest Green 御納戸茶 no.121) สีน้ำตาลไหม้ (kogecha - Van Dyke Brown 焦茶 no.68)
Kansei 寛政 (1789-1800)	สีน้ำตาล (chairō 茶色 no.66) สีน้ำตาลโคบี (kobicha - Old Gold 媚茶 no.78)
Kyōwa 享和 - Bunka 文化 -	สีน้ำตาล (chairō 茶色 no.66) สีน้ำตาลห้องเสื้อผ้า (onandocha - Forest Green 御納戸茶 no.121)

Bunsei 文政	สีน้ำตาลพันปี (senzaicha - Bronze Green 千歳茶 no.79)
(1801-1829)	สีน้ำตาลดอกโจจิ (chōjicha - Tan 丁子茶 no.35)
	สีน้ำตาลใบหลิว (yanagicha - Citron Green no.100)
	สีน้ำตาลโคบี (kobicha - Old Gold 媚茶 no.78)
	สีน้ำตาลโรโค (rokōcha - Beech 路考茶 no.93)
	สีผนังหมาด (namakabeiro - Old Gold 生壁色)

ทั้งนี้บทความนี้รวบรวมเฉพาะสีน้ำตาลที่มีคำว่าน้ำตาล (茶 - cha) อยู่ในชื่อเรียกเท่านั้น ซึ่งยังมีโทนน้ำตาลอื่น ๆ อีกมากมายในสมัยเอโดะนี้

4 สีน้ำตาลในกลุ่มต่าง ๆ

สีน้ำตาลแบบเอโดะมีเจดตั้งแต่แดงไล่ไปจนถึงน้ำเงินม่วง และเพิ่มความอบอุ่นให้สีด้วยการผสมสีดำ จึงทำให้มีเจดที่ค่อนข้างหลากหลาย ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 6 กลุ่ม (กลุ่มสีแดง, กลุ่มสีส้ม, กลุ่มสีเหลือง, กลุ่มสีเขียว, กลุ่มสีน้ำเงินและกลุ่มสีเทา) โดยส่วนมากจะอยู่ในเจดแดง ส้มและเหลือง ซึ่งจะพบมากที่สุดในเจดส้ม (ภาพที่ 4)

แม้ว่าจะมีเจดสีน้ำตาลที่ค่อนข้างกว้าง ไปจนถึงสีน้ำเงินและม่วง แต่เมื่อนำตารางไล่สีที่อ่อนเข้มของน้ำตาลและสีเทามาเทียบกัน ก็จะพบว่ามีการแบ่งกันระหว่างสีเทาและสีน้ำตาลอย่างชัดเจน (ภาพที่ 5) ซึ่งสีน้ำตาลเกือบทั้งหมดจะอยู่ในสีโทนร้อนและมีดีเท่านั้น

4.1 กลุ่มสีแดง

สีน้ำตาลแดงหม่นเข้มอมเหลืองของสีน้ำตาลเอโดะ (edocha - Garnet Brown 江戸茶 no.16) เป็นสีน้ำตาลที่เจือสีดำเพียงเล็กน้อย จึงทำให้ในความหม่นนั้นมีชีวิตชีวา สว่าง มีพลังงาน ซึ่งแสดงออกถึงความเป็นยุคสมัยเอโดะได้ดี ทำให้มีอีกชื่อเรียกหนึ่งว่า สีน้ำตาลแห่งยุค (toseicha 当世茶 no.17)

สีแดงสดที่นิยมใช้ในการย้อมผ้าคือดอกเบนิ (benibana 紅花) หรือดอกคำฝอย คำว่า เบนิ

จึงเป็นชื่อที่ใช้เรียกเฉดสีแดงที่ผสมอยู่ในสีต่าง ๆ เช่น สีน้ำตาลแดงเปลือกกุ้ง (beniebicha 紅海老茶 no.1) ที่จะมีสีแดงเจือในสีน้ำตาลที่หม่นเข้ม สีเปลือกกุ้งและสีน้ำตาลเป็นที่นิยมอย่างมากในสมัยเอโดะ การนำสีแดงเบนมาเพิ่มลงไปทำให้เนื้อสีมีความซับซ้อนมากขึ้น เมื่อเทียบกับ สีน้ำตาลเปลือกกุ้ง (ebicha - Garnet 海老茶 no.14) ซึ่งนิยมใช้เป็นสีของฮากามะ (hakama 袴) สำหรับนักเรียนผู้หญิงในสมัยเมจิ

สีน้ำตาลกลุ่มสีแดงนี้ เป็นกลุ่มสีที่มีชื่อมาจากบุคคลมากกว่ากลุ่มสีอื่น ๆ บุคคลที่มีอิทธิพลและได้รับความนิยมอย่างมากในสมัยเอโดะ ไม่ว่าจะเป็นข้าวม้าของเครื่องใช้ หรือสีของเครื่องแต่งกายที่ใช้บนเวทีของนักแสดงละครคาบูกิก็จะถูกเลียนแบบในทันที เช่น สีน้ำตาลแดงหม่นสว่างของสีน้ำตาลชิดัง (shikancha - Copper Rose 芝翫茶 no.6) สีน้ำตาลแดงหม่นของสีน้ำตาลตันจูโรชะ (danjurocha - Attic Rose 団十郎茶 no.10 ภาพที่ 6) หรือที่มาจากชื่อของศิลปินอย่างฮนอะมิ โคะเอะทสึ (本阿弥 光悦) สีน้ำตาลโคเอทสึ (kōetsucha 光悦茶 no.18 ภาพที่ 7) ที่เห็นได้ใน งานเซรามิก งานฝีมือ ของเขา และแม้กระทั่งชื่อที่มาจากช่างย้อมผ้าเองก็ใช้เรียกชื่อสีด้วยเช่นเดียวกัน สีน้ำตาลโซเด็น (sōdencha 宗伝茶 no.20) เป็นต้น

ลำดับ	ภาษาญี่ปุ่น	เสียงอ่าน	ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ	ค่าสี CMYK
1	べにえびちゃ 紅海老茶	beniebicha	น้ำตาลแดงเปลือกกุ้ง		0, 80, 40, 60
2	しょうじょうちゃ 猩々茶	shōshōcha	น้ำตาลแดงลิงอุรังอุตัง		0, 90, 90, 40
3	あずきちゃ 小豆茶	azukicha	น้ำตาลถั่วแดง		0, 90, 68, 60
4	あかちゃ 赤茶	akacha	น้ำตาลแดง		0, 90, 68, 60
5	ちやくしやく 茶褐色	chakakshoku	น้ำตาลแดงแก่		0, 81, 90, 60
6	しかんちゃ 芝翫茶	shikancha	น้ำตาลชิดัง	Copper Rose	0, 50, 50, 30
7	ときがらちゃ 鵝唐茶	tokigaracha	น้ำตาลจีนนกโทดิ		0, 40, 30, 20
8	ときがらちゃ 鵝枯茶	tokigaracha	น้ำตาลแห้งนกโทดิ		0, 40, 30, 20
9	ときちゃ 鵝茶	tokicha	น้ำตาลนกโทดิ		0, 70, 70, 15
10	だんじゅうろうちゃ 団十郎茶	danjurocha	น้ำตาลตันจูโรชะ	Attic Rose	0, 63, 70, 30
11	かばちゃ 樺茶	kabacha	น้ำตาลต้นกก	Etruscan Orange	36, 72, 72, 2
12	かばちゃ 蒲茶	kabacha	น้ำตาลต้นกก	Etruscan Orange	36, 72, 72, 2

ลำดับ	ภาษาญี่ปุ่น	เสียงอ่าน	ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ	ค่าสี CMYK
13	すずめ茶	suzumecha	น้ำตาลนกกระจอก	Brick Red	52, 69, 73, 15
14	海老茶	ebicha	น้ำตาลเปลือกกุ้ง	Garnet	0, 80, 70, 60
15	丹柄茶	tangaracha	น้ำตาลเปลือกโกงกาง		0, 50, 50, 50
16	江戸茶	edocha	น้ำตาลเอโดะ	Garnet Brown	0, 54, 60, 60
17	当世茶	toseicha	น้ำตาลแห่งยุค		0, 54, 60, 60
18	光悦茶	kōetsucha	น้ำตาลโคเอทสึ		0, 36, 40, 50
19	宗伝唐茶	sōdenkaracha	น้ำตาลจีนเซี่ยงไฮ้	Etruscan Rose	0, 36, 40, 50
20	宗伝茶	sōdencha	น้ำตาลโซเด็น		0, 36, 40, 50
21	栗皮茶	kurikawacha	น้ำตาลเปลือกเกาลัด	Chestnut	0, 54, 60, 80
22	栗梅茶	kuriumecha	น้ำตาลบ๊วยเกาลัด		0, 40, 40, 60
23	百塩茶	momoshiocha	น้ำตาลย้อมร้อย	Arabian Red	0, 63, 70, 80
24	百入茶	momoshiocha	น้ำตาลย้อมร้อย	Arabian Red	0, 63, 70, 80
25	阿仙茶	asenchā	น้ำตาลชาดำ		0, 63, 70, 80
26	鳶茶色	tobichairo	สีน้ำตาลเหยี่ยว		0, 63, 70, 80
27	憲法茶	kenpōcha	น้ำตาลเคนโป		0, 81, 90, 90
28	憲法黒茶	kenpōkurocha	น้ำตาลดำเคนโป		0, 81, 90, 90
29	憲房黒茶	kenbōkurocha	น้ำตาลดำเคนโบ		0, 81, 90, 90
30	黒茶	kurocha	น้ำตาลดำ		0, 81, 90, 90

4.2 กลุ่มสีส้ม

สีน้ำตาล (chairo 茶色 no.66 ภาพที่ 8) เป็นสีที่มีชื่อเรียกในสมัยเอโดะ ว่าน้ำตาลสี่สิบแปด (Shijuhacha 四十八茶) ซึ่งจำนวน 48 นี้ไม่ได้หมายความว่าจำนวนอยู่ตามนั้น แต่มีความหมายว่ามีจำนวนมาก เนื่องจากมีข้อห้ามเกี่ยวกับการสวมใส่สีสด จึงทำให้เกิดกลุ่มสีน้ำตาล (สี

ชา) สีเทา (สีหนู) และสีน้ำเงิน (สีคราม) ที่มีความเรียบ ความเพี้ยน¹ ขึ้นจำนวนมาก ในสมัยนั้นอุตสาหกรรมการย้อมจะถูกแบ่งเฉพาะทางสำหรับแต่ละสี เช่นร้านสำหรับย้อมสีแดง ก็ จะแยกกันกับสีน้ำเงิน ข้างที่ย้อมสีม่วงก็จะไม่ทำสีอื่น และสีน้ำตาลก็เป็นหนึ่งในสีที่เรียกได้ว่าเป็นอาชีพที่ดีมาก

คำว่า คะระ (唐) ของสีน้ำตาลจีน (karacha - Cinnamon 唐茶 no.45) ตัวคันจิหมายถึง ราชวงศ์ถัง และแปลว่าสินค้าที่นำเข้ามาจากต่างประเทศทางเรือ ซึ่งจะให้ความหมายว่าใหม่ และสวย ทำให้สีน้ำตาลจีนนี้มีความหมายว่าเป็นสีน้ำตาลที่ใหม่และสวยรวมอยู่ด้วย สำหรับในกลุ่มสีส้มนี้ ยังมีอีกสองสีที่มีคำว่า คะระ อยู่ด้วย คือสีน้ำตาลจีนเหลือง (kikaracha - Maple Leaf 黄唐茶 no.56) ที่จะอมเหลืองกว่า และสีน้ำตาลจีนเก่า (mukashikaracha 昔唐茶 no.62) ที่จะเจือดำลงไปจึงมีความมืดในเนื้อสีมากขึ้น

ลำดับ	ภาษาญี่ปุ่น	เสียงอ่าน	ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ	ค่าสี CMYK
31	とうきょうしら茶 東京白茶	tokyōshiracha	น้ำตาลขาวโตเกียว		0, 9, 25, 5
32	びわ茶 枇杷茶	biwacha	น้ำตาลลูกบิระ	Ocher Beige	0, 35, 70, 20
33	くわいろしら茶 桑色白茶	kuwairoshiracha	น้ำตาลขาวลูกหม่อน		0, 11, 30, 20
34	せんちやいろ 煎茶色	senchairo	สีน้ำตาลชา		0, 23, 60, 30
35	ちょうじ茶 丁子茶	chōjicha	น้ำตาลดอกโจจิ	Tan	0, 30, 40, 20
36	うす茶 薄茶	usucha	น้ำตาลอ่อน		0, 38, 50, 20
37	うめ茶 梅茶	umecha	น้ำตาลบ๊วย		0, 45, 60, 20
38	えんしゅう茶 遠州茶	enshūcha	น้ำตาลโคโบริเอ็นชู	Coral Rust	0, 45, 60, 25
39	かき茶 柿茶	kakicha	น้ำตาลลูกพลับ		0, 68, 90, 30
40	ももやま茶 桃山茶	momoyamacha	น้ำตาลลูกท้อป่า		0, 68, 90, 10
41	やまぶき茶 山吹茶	yamabukicha	น้ำตาลดอกยามานูกิ	Buttercup Yellow	0, 45, 90, 25
42	みかん茶 蜜柑茶	mikancha	น้ำตาลส้ม		0, 50, 90, 30
43	きん茶 金茶	kincha	น้ำตาลทอง	Brown Gold	0, 50, 100, 25
44	たから茶 宝茶	takaracha	น้ำตาลสมบัติ		0, 50, 100, 25

ลำดับ	ภาษาญี่ปุ่น	เสียงอ่าน	ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ	ค่าสี CMYK
45	から茶	karacha	น้ำตาลจีน	Cinnamon	0, 38, 50, 40
46	枯茶	karacha	น้ำตาลแห้ง	Cinnamon	0, 38, 50, 40
47	観世茶	kanzecha	น้ำตาลคันเซน		0, 38, 50, 40
48	銅茶	tonocha	น้ำตาลหินลับมีด	Bronze	0, 38, 50, 40
49	砥茶	tonocha	น้ำตาลหินลับมีด		0, 38, 50, 40
50	狸虎茶色	rakkochoiro	สีน้ำตาลนกทะเล		0, 38, 60, 50
51	海松茶	mirucha	น้ำตาลสนทะเล	Seaweed Brown	0, 23, 60, 60
52	素海松茶	sumirucha	น้ำตาลดิบสนทะเล		0, 23, 60, 60
53	燗竹茶	susutakecha	น้ำตาลเขม่า		0, 25, 50, 60
54	灰茶	haicha	น้ำตาลเถ้าถ่าน		0, 30, 40, 50
55	沈香茶	jinkōcha	น้ำตาลไม้กฤษณา		0, 30, 60, 50
56	黄唐茶	kikaracha	น้ำตาลจีนเหลือง	Maple Leaf	0, 34, 80, 40
57	黄枯茶	kikaracha	น้ำตาลแห้งเหลือง		0, 34, 80, 40
58	黄雀茶	kikaracha	น้ำตาลนกกระจอกเหลือง		0, 34, 80, 40
59	蘭茶	rancha	น้ำตาลแมกโนเลีย		0, 34, 90, 65
60	文人茶	bunjinchā	น้ำตาลนักเขียน		0, 30, 60, 70
61	渋茶	shibucha	น้ำตาลฝาด		0, 23, 60, 70
62	昔唐茶	mukashikaracha	น้ำตาลจีนเก่า		0, 38, 50, 65
63	茶微塵茶	chamijinchā	น้ำตาลसानละเอียด		0, 35, 50, 75
64	黄茶	kicha	น้ำตาลเหลือง		0, 45, 90, 40
65	江戸茶染	edochazome	ย้อมน้ำตาลเอโดะ		0, 45, 90, 40
66	茶色	chairo	สีน้ำตาล		0, 68, 90, 60
67	濃茶色	koichairo	สีน้ำตาลเข้ม		0, 75, 100, 72
68	焦茶	kogecha	น้ำตาลไหม้	Van Dyke Brown	0, 50, 100, 85

ลำดับ	ภาษาญี่ปุ่น	เสียงอ่าน	ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ	ค่าสี CMYK
69	極焦茶	gokukogecha	น้ำตาลไหม้เกรียม		0, 50, 100, 92
70	茶黒	chaguro	ดำน้ำตาล		0, 68, 90, 90

4.3 กลุ่มสีเหลือง

เนื่องจากสีกลุ่มนี้มีเนื้อสีเหลืองผสมอยู่เป็นหลัก จึงค่อนข้างเป็นน้ำตาลที่ใกล้เคียงกับสีเขียว แต่สีกลุ่มนี้ไม่ซับซ้อนนัก เพราะมีเพียงสองเฉดเท่านั้นคือ เฉดเหลืองหม่นเข้มเป็นส่วนใหญ่ และเฉดเหลืองมืดที่มีเพียงสีน้ำตาลฟูคุจู (fukujucha 福寿茶 no.94) เป็นชื่อของดอกไม้สีเหลืองที่มีความหมายว่าความสุขและอายุยืน กับสีน้ำตาลโรโค (rokōcha - Beech 路考茶 no.93 ภาพที่ ๑) เป็นชื่อเรียกสีน้ำตาลแรก ๆ จากนักแสดงคาบูกิที่มีชื่อเสียง หากนับว่าเอโดะมีอายุ 260 ปี สีน้ำตาลโรโคนี้ได้รับความนิยมของสาว ๆ ยาวนานถึง 70 ปีเลยทีเดียว บางพื้นที่ก็ใช้คำว่าโรโคไปต่อท้ายคำเป็นสำหรับเรียกสาวงาม แบบโคมาจิสามงามจากยุคเอโดะ

ชื่อเรียกสีน้ำตาลโคบิ (kobicha - Old Gold 媚茶 no.78) เกิดมาจากการเล่นคำว่า "โคบิ" กับสำหรัยทะเล "คอนบุ" ของสีน้ำตาลคอนบุ (kobucha 昆布茶 no.89) ที่มีสีใกล้เคียงกันมากและอยู่ในเฉดเหลืองหม่นเข้มทั้งคู่ การพูดเล่นคำแบบนี้นิยมมากในสมัยเอโดะ

ลำดับ	ภาษาญี่ปุ่น	เสียงอ่าน	ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ	ค่าสี CMYK
71	利休白茶	rikyūshiracha	น้ำตาลขาวริคิว	Citron Gray	0, 1, 20, 15
72	利久白茶	rikyūshiracha	น้ำตาลขาวริคิว	Citron Gray	0, 1, 20, 15
73	豆殻茶	mamegaracha	น้ำตาลเปลือกถั่ว		0, 15, 60, 40
74	鵜茶	hiwacha	น้ำตาลเหลืองนกฮิวะ	Light Olive Yellow	0, 1, 60, 50
75	黄海松茶	kimirucha	น้ำตาลเหลืองสนทะเล	Seaweed Yellow	0, 6, 50, 50
76	市紅茶	shikōcha	น้ำตาลชิโกะ		0, 9, 60, 60
77	古茶	furucha	น้ำตาลชาเก่า		0, 4, 40, 60
78	媚茶	kobicha	น้ำตาลโคบิ	Old Gold	0, 8, 55, 70

ลำดับ	ภาษาญี่ปุ่น	เสียงอ่าน	ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ	ค่าสี CMYK
79	せんざいちや 千歳茶	senzaicha	น้ำตาลพันปี	Bronze Green	0, 20, 80, 85
80	せんざいちや 仙歳茶	senzaicha	น้ำตาลพันปี		0, 20, 80, 85
81	せんざいちや 仙斎茶	sensaicha	น้ำตาลพันปี		0, 20, 80, 85
82	せんざいちや 千斎茶	sensaicha	น้ำตาลพันปี		0, 20, 80, 85
83	しんざいちや 新斎茶	shinsaicha	น้ำตาลชินไซ		0, 20, 80, 85
84	まんしゅうชา 満州茶	manshūcha	น้ำตาลแมนจู		0, 16, 80, 50
85	りきゅうชา 利休茶	rikyūcha	น้ำตาลริคิว	Dusty Olive	0, 7, 70, 70
86	りきゅうชา 利久茶	rikyūcha	น้ำตาลริคิว		0, 7, 70, 70
87	うぐいすชา 鶯茶	uguisucha	น้ำตาลนกในดิงเกล	Seaweed	0, 4, 70, 60
88	あocha 青花	aocha	น้ำตาลน้ำเงิน		0, 0, 55, 70
89	こぶちชา 昆布茶	kobucha	น้ำตาลคอนบุ		6, 0, 60, 70
90	ばいこうชา 梅幸茶	baikōcha	น้ำตาลไบโค	Silver Sage	7, 0, 65, 50
91	いこうชา 威光茶	ikōcha	น้ำตาลอิโค		7, 0, 70, 50
92	いこうชา 威公茶	ikōcha	น้ำตาลอิโค		7, 0, 70, 50
93	ろくこうชา 路考茶	rokōcha	น้ำตาลโรโค	Beech	0, 23, 90, 60
94	ふくじゅชา 福寿茶	fukujucha	น้ำตาลฟุคุจู		0, 5, 90, 60

4.4 กลุ่มสีเขียว

สีน้ำตาลชา (senchairo 煎茶色) มีสองเฉดสีคือในกลุ่มสีส้ม no.34 และกลุ่มสีเขียว no.96 ในช่วงกลางเอโดะสีน้ำตาลชาจะมีความหมายตามตัวอักษรคือ สีของใบชาเขียว ที่ให้ความรู้สึกสงบ เป็นสีเขียวอมเหลืองเจือดำเล็กน้อย พอเข้าปลายเอโดะสีน้ำตาลชาก็เปลี่ยนจากสีเขียวเป็นสีน้ำตาลส้มหม่นสว้าง

ไม่เพียงแค่น้ำตาลชาที่ได้รับความนิยม การแฉะตีม้น้ำชาตามร้านข้างทางก็เป็นวิถีชีวิตของชาวเอโดะด้วยเช่นกัน ในยุคนี้นี้มีสาวงามแห่งร้านน้ำชาที่มีชื่อเสียงคือคะสะโมริ โอเซน (笠森 お仙) แห่งร้านน้ำชาคากิยะ (鍵屋 ภาพที่ 10-11) โอโยชิ (およし) แห่งร้านน้ำชาทสึทากะ (蔦屋) และฟูจิ (お藤) แห่งร้านน้ำชานานางิ (柳屋) สามสาวงามได้รับความนิยมขนาดที่ว่า มีภาพพิมพ์แกะไม้อุคิโยเอะโดยสุซุคิ ฮะรุโนะบุ (鈴木春信) จำนวนไม่น้อยเลยทีเดียว

ลำดับ	ภาษาญี่ปุ่น	เสียงอ่าน	ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ	ค่าสี CMYK
95	抹茶色 มัทชาอิโระ	machairo	น้ำตาลชาเขียว		23, 0, 90, 30
96	煎茶色 เซนชาอิโระ	senchairo	สีน้ำตาลชา		38, 0, 100, 50
97	せん茶色 เซนชาอิโระ	senchairo	สีน้ำตาลชา		38, 0, 100, 50
98	煎じ茶色 เซนจิชาอิโระ	senjichairo	สีน้ำตาลชา		38, 0, 100, 50
99	煎じ茶染 เซนจิชาซอเม	senjichazome	ย้อมน้ำตาลชา		38, 0, 100, 50
100	柳茶 ยานางิชา	yanagicha	น้ำตาลใบหลิว	Citron Green	13, 0, 50, 40
101	やなぎすすたけ茶 ยานางิสูสตะเคชา	yanagisusutakecha	น้ำตาลเขม่าใบหลิว		15, 0, 60, 70
102	藍海松茶 ไอมิรุชา	aimirucha	น้ำตาลครามสนทะเล	Jungle Green	30, 0, 60, 80
103	岩井茶 อิไวจิชา	iwaicha	น้ำตาลอิไวจิ	Slate Olive	30, 0, 40, 50

4.5 กลุ่มสีน้ำเงิน

สีน้ำตาลไม่เพียงแต่จะมีในกลุ่มของสีแดงเท่านั้น ในกลุ่มสีน้ำเงินก็มีด้วยเช่นกัน อย่างเช่นสีน้ำตาลโอเมชิ (omeshicha - Moon Gray 御召茶 no.104) โอเมชิในภาษาสุภาพแปลว่าการสวมใส่ สีนี้นำมาจากสีผ้าที่โทะคุกะวะ อิเอะนะริชื่นชอบ และเป็นหนึ่งในสีของความเท่ของเอโดะที่มีความน่าเกรงขาม และเหมาะสมกับตำแหน่งโชกุน

สีน้ำตาลที่มีเฉดสีน้ำเงินม่วงปนดำมีชื่อเรียกสองชื่อคือ สีน้ำตาลหมึกคราม (aizumicha - Dark Slate 藍墨茶 no.108) ซึ่งมีความหมายตามคันจิ และสีน้ำตาลลงเอย (aisumicha 相済茶 no.107) ชื่อนี้เกิดจากทั้งสองฝ่ายสวมเสื้อผ้าที่ย้อมสีเดียวกัน เป็นสัญลักษณ์ของการกลับมาปรองดอง รักใคร่สามัคคีกันเหมือนเดิมหลังเกิดเหตุการณ์ทะเลาะวิวาท ไม่ว่าจะมอง

อย่างไรก็จะเป็นสีน้ำเงินครามเข้มมากกว่าสีน้ำตาล การตั้งชื่อว่าเป็นสีน้ำตาลนี้ ก็ยิ่งทำให้เห็นถึงความรักในสีน้ำตาลของชาวเอโดะได้เป็นอย่างดี

ลำดับ	ภาษาญี่ปุ่น	เสียงอ่าน	ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ	ค่าสี CMYK
104	おめしชา 御召茶	omeshicha	น้ำตาลโอเมชิ	Moon Gray	40, 0, 20, 70
105	あいとのちชา 藍砥茶	aitonocha	น้ำตาลครามหินลับมีด		50, 0, 13, 40
106	あいとのちชา 藍沈香茶	aitonocha	น้ำตาลครามไม้กฤษณา		50, 0, 13, 40
107	あいすみชา 相済茶	aisumicha	น้ำตาลลงเอย		40, 20, 0, 90
108	あいずみชา 藍墨茶	aizumicha	น้ำตาลหมึกคราม	Dark Slate	40, 20, 0, 90

4.6 กลุ่มสีเทา

กลุ่มสีเทาเป็นกลุ่มสีน้ำตาลที่ถูกเจือด้วยเนื้อสีต่าง ๆ เช่น แดง ส้ม เหลือง และน้ำเงิน รวมอยู่ด้วยกัน

สีน้ำตาลเฉดเทาแดงสว่าง อย่างสีน้ำตาลผมหงอก (okinacha 翁茶 no.109) คล้ายผมหงอกที่ถูกแซมด้วยสีน้ำตาลเล็กน้อย จึงเรียบริยง่ายและค่อนข้างสว่างอย่างเป็นธรรมชาติ ไม่เด่นชัดเกินไป สีน้ำตาลเฉดเทาส้มสว่างที่มีความงามสง่า อย่างสีน้ำตาลขาว (shiracha - Sand Beige 白茶 no.110) และสีน้ำตาลชิการะกิ (shigarakicha 信楽茶 no.111) สีน้ำตาลเฉดเทาส้มยอदनียมอย่างสีน้ำตาลเทา (nezumicha 鼠茶 no.113) และสีน้ำตาลลมหนาว (shigarakicha 木枯茶 no.116) สีของกิ่งไม้แห้งในฤดูใบไม้ร่วง สีน้ำตาลเฉดเทาเหลือง อย่างสีน้ำตาลคิชู (kishūcha 紀州茶 no.118) และสีน้ำตาลเฉดเทาเหลืองมืด อย่างสีน้ำตาลริคัง (rikancha - Olive Drab 璃寛茶 no.119) และสุดท้ายสีน้ำตาลเฉดเทาน้ำเงิน อย่างสีน้ำตาลเจ้านาย (tonocha 殿茶 no.123) ออกเสียงเดียวกับสีน้ำตาลไม้กฤษณา (tonocha - Chinese Green 沈香茶 no.122) ซึ่งสีน้ำตาลไม้กฤษณา (jinkōcha 沈香茶 no.55) นี้ก็มีในเฉดสีส้มด้วย

ลำดับ	ภาษาญี่ปุ่น	เสียงอ่าน	ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ	ค่าสี CMYK
109	翁茶	okinacha	น้ำตาลผมหงอก		0, 13, 13, 7
110	白茶	shiracha	น้ำตาลขาว	Sand Beige	0, 8, 10, 10
111	信楽茶	shigarakicha	น้ำตาลชิการะกิ		0, 6, 10, 15
112	茶鼠	chanezu	เทาน้ำตาล		0, 23, 30, 50
113	鼠茶	nezucha	น้ำตาลเทา		0, 23, 30, 50
114	鼠茶	nezumicha	น้ำตาลเทา		0, 23, 30, 50
115	茶気鼠	chakenezu	เทาเจื่อน้ำตาล		0, 11, 15, 50
116	木枯茶	kogarashicha	น้ำตาลลมหนาว		0, 15, 30, 45
117	木茶	kogarashicha	น้ำตาลลมหนาว		0, 15, 30, 45
118	紀州茶	kishūcha	น้ำตาลคิชู		0, 8, 30, 45
119	璃寛茶	rikancha	น้ำตาลริคัง	Olive Drab	0, 0, 35, 68
120	納戸茶	nandocha	น้ำตาลห้องเสื้อผ้า		35, 0, 26, 60
121	御納戸茶	onandocha	น้ำตาลห้องเสื้อผ้า	Forest Green	35, 0, 26, 60
122	沈香茶	tonocha	น้ำตาลไม้กฤษณา	Chinese Green	30, 0, 8, 40
123	殿茶	tonocha	น้ำตาลเจ้านาย		30, 0, 8, 40
124	藍媚茶	aikobicha	น้ำตาลครามโคบี		35, 9, 0, 70

สรุป

ภายใต้ลักษณะทางสังคมวัฒนธรรมที่เฉพาะเจาะจง เอโดะได้สร้างสรรค์รสนิยมเกี่ยวกับสีน้ำตาลจากเงื่อนไขของคน ชนชั้น การบริโภค ฯลฯ โดยเปรียบเทียบชื่อเรียกให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมของตนเอง เอโดะมีชื่อเรียกสีน้ำตาลจำนวนมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อผสมเข้ากับโทนสีอื่น ๆ ชื่อเหล่านี้ทั้งมาจากการสังเกตเห็นสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติและสิ่งที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน สีน้ำตาลมีความสำคัญกับวัฒนธรรมญี่ปุ่นองค์รวม เนื่องจากเป็นสีที่ใกล้ชิดที่สุดกับสุนทรียภาพแบบวะบิซะบิอันเป็นสุนทรียภาพของญี่ปุ่นที่นานาชาติรู้จักชื่อเสียง

มากที่สุด สีที่ดูธรรมดา อย่างไรก็ตาม สีที่มาจากวัสดุที่เรียบง่ายกลับกลายเป็นสีที่มีความสัมพันธ์กับรสนิยมทางศิลปะที่ลึกซึ้งได้อย่างไรเป็นเรื่องที่น่าสนใจต่อไปในอนาคต

เว็บไซต์

- 1 จิรายุ พงษ์วรุตม์. "สีเทาในวัฒนธรรมญี่ปุ่นสมัยเอโดะ," วารสารศิลป์ พีระศรี คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 4, 1(กันยายน 2559), 210-245.
- 2 ชัยยศ อิชฎีวรพันธุ์. หิมะ พระจันทร์ ดอกไม้ : สนวนญี่ปุ่น. กรุงเทพมหานคร: สารคดีภาพ. 2557. 56-58.
- 3 จิรายุ พงษ์วรุตม์. "สีเทาในวัฒนธรรมญี่ปุ่นสมัยเอโดะ," 214.
- 4 Masami Ohira. "Man mode in the Edo period : The color symbol of men's clothing in licensed quarters, An aesthetic sense to Edo (Special Issue 40th Annual Meeting)," Journal of the Color Science Association of Japan, 33(2009): 60-61.

บรรณานุกรม

จิรายุ พงษ์วรุตม์. ความงามแบบประเพณีญี่ปุ่นในงานออกแบบกราฟิกโปสเตอร์สมัยใหม่ และร่วมสมัย.” วารสารศิลป์ พีระศรี คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 3, 1(กันยายน 2558)

จิรายุ พงษ์วรุตม์. “สีเทาในวัฒนธรรมญี่ปุ่นสมัยเอโดะ”. วารสารศิลป์ พีระศรี คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 4, 1(กันยายน 2559)

ชัยยศ อิชฎีวรพันธุ์. ทิมะ พระจันทร์ ดอกไม้ : สนวนญี่ปุ่น. กรุงเทพมหานคร: สารคดีภาพ. 2557.

Jirayu Pongvarut. “A Study on Traditional Beauty Conceptions in Japanese Contemporary Graphic Design” Doctoral Dissertation Joshibi University of Art and Design, Japan.

コロナブックス編集部 (2009) 『とりあわせを楽しむ日本の色』 平凡社. 127.

河出書房新社編集部 (2015) 『京の色百科』 河出書房新社. 143.

丸山伸彦 (2012) 『日本史色彩事典』 吉川弘文館. 453.

九鬼周造 (2008) 『(対訳)「いき」の構造』 講談社. 213.

三井秀樹 (2008) 『かたちの日本美—和のデザイン学』 日本放送出版協会. 213.

小林忠雄 (2000) 『江戸・東京はどんな色—色彩表現を読む』 教育出版. 181.

城 一夫 (2017) 『大江戸の色彩』 青幻舎. 208.

早坂優子 (2014) 『和の色のものがたり 季節と暮らす365色』 視覚デザイン研究所. 128.

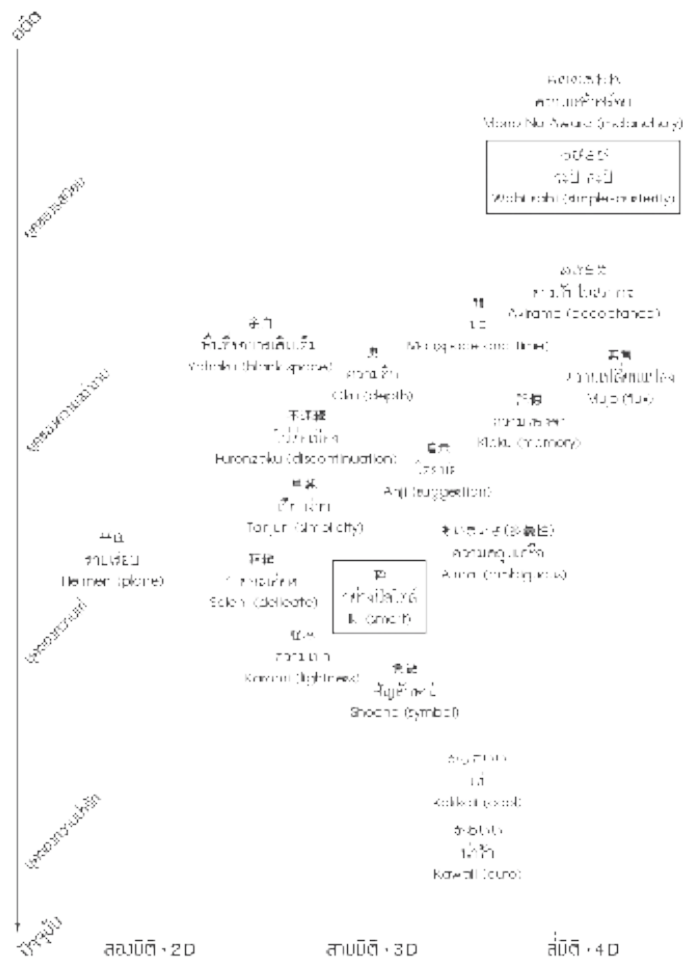
早坂優子 (2014) 『和の色のものがたり 歴史を彩る390色』 視覚デザイン研究所. 128.

長崎盛輝 (1990) 『色・彩飾の日本史—日本人はいかに色に生きてきたか』 淡交社. 247.

内田広由紀 (2008) 『定本 和の色事典 増補特装版』 視覚デザイン研究所. 358.

内田広由紀 (2014) 『定本 和の色事典』 視覚デザイン研究所. 302.

浜田信義 (2011) 『日本の伝統色』 パイインターナショナル. 192.

ภาพที่ 1

ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างสุนทรียภาพแบบศิลปะในงานสองมิติ สามมิติ และสี่มิติ ตามยุคต่าง ๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ในกรอบสี่เหลี่ยมเน้นให้เห็น “วะบิ สะบิ” และ “อย่างมีสไตล์”

ภาพที่ 2

Sen no Rikyū

Myōki-an Temple 「妙喜庵」、Tai-an Teahouse 「待庵」

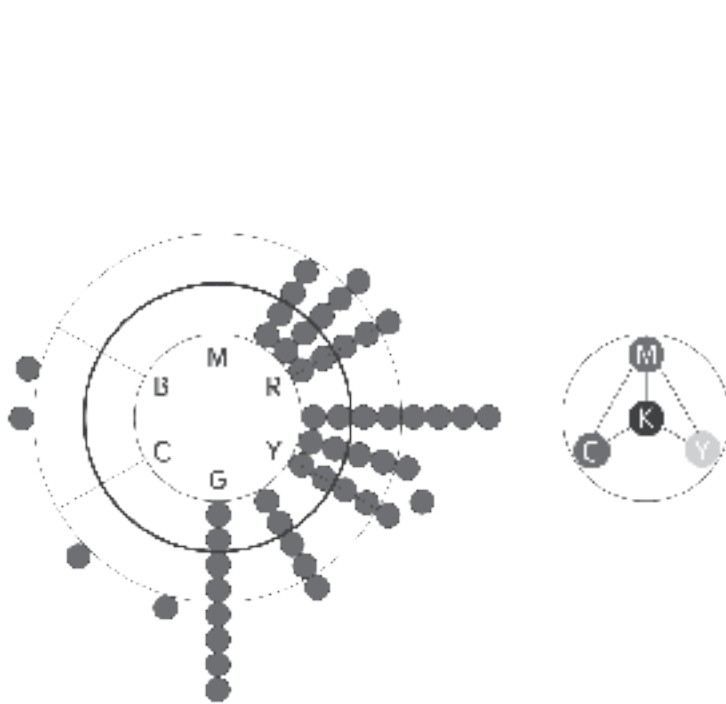
ภาพที่ 3

Chōjirō

Raku tea bowls

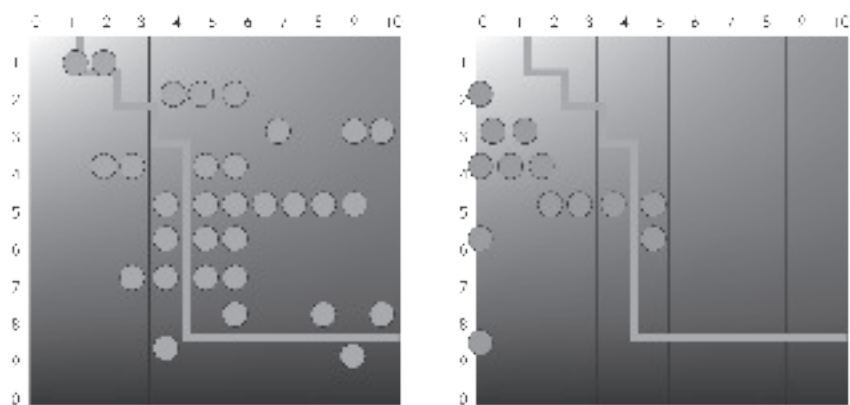
7.9 × 11.3 × 4.8 cm

ที่มา : Cultural Heritage Online

ภาพที่ 4

ตารางแสดงน้ำตาดแตกต่างกัน ในสมัยเอโดะ จะเห็นว่าสีน้ำตาดโดยส่วนมากจะอยู่ในเขตแดง ส้มและเหลือง ซึ่งจะพบมากที่สุดในเขตส้ม

ภาพที่ 5

ตารางแสดงการไล่น้ำหนักก่อนเข็มของน้ำตาล (ซ้าย) และสีเทา (ขวา) เมื่อเทียบกันก็จะพบว่าการแบ่งกันระหว่างสีเทาและสีน้ำตาลอย่างชัดเจน

ภาพที่ 6

Utagawa Toyokuni

Actor Ichikawa Danjūrō VI in a Shibaraku role

Woodblock print (surimono); ink and color on paper

Shikishiban; 20 × 17.6 cm

Edo period

ที่มา : National Diet Library Digital Collections

ภาพที่ 7

Honami Kōetsu

Writing Box with Pontoon Bridge

lacquered wood

L 24.2 × W 22.9 × H 11.8 cm

Edo period (17th century)

ที่มา : TNM - Tokyo National Museum

ภาพที่ 8

Hokusai Katsushika

Five Beauties

Late Edo Period (19th century)

ที่มา : Hosomi Museum

ภาพที่ 9

Suzuki Harunobu

Modern-style Poets of the Four Seasons; Second Month - Plum Tree at the Water's Edge

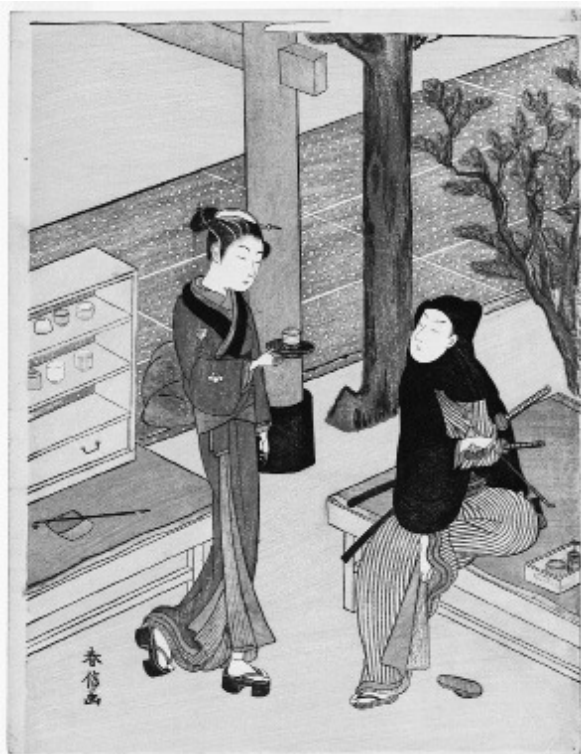
Woodblock print (nishiki-e); ink and color on paper

Vertical chūban; 27.8 × 20.7 cm

1768

ที่มา : Cultural Heritage Online

ภาพที่ 10

Suzuki Harunobu

Osen of the Kagiya and a Young Samurai in a Black Hood

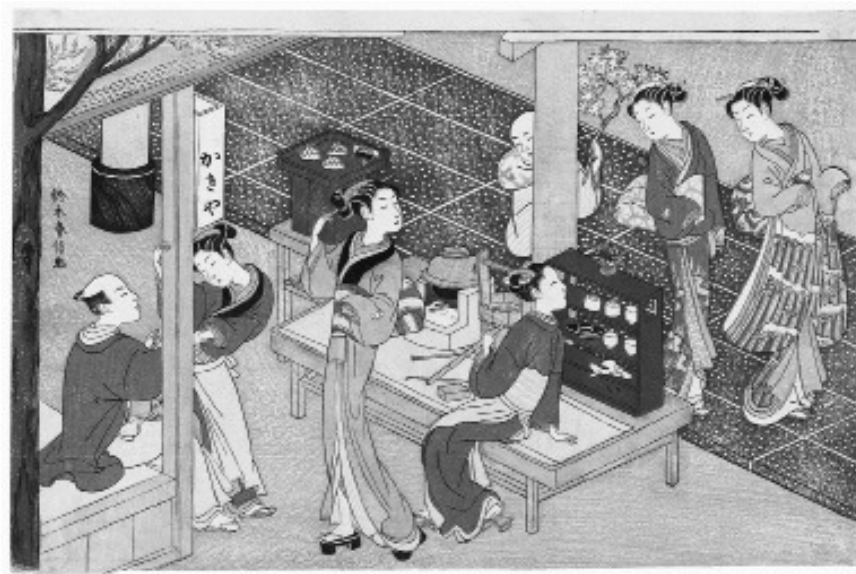
Woodblock print (nishiki-e); ink and color on paper

Vertical chūban; 28.2 × 21.9 cm

1768-69

ที่มา : MFA - Museum of Fine Arts Boston

ภาพที่ 11

Suzuki Harunobu

Osen at the Kagiya Teahouse by the Gate of the Kasamori Shrine

Woodblock print (nishiki-e); ink and color on paper

Horizontal chūban; ōban; 25.9 × 38.8 cm

1768-69

ที่มา : MFA - Museum of Fine Arts Boston

